

ESTABLISHED 1893.
"СВОБОДА"
(LIBERTY)
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

СВОБОДА

PRINTED AND PUBLISHED BY
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
PUBLISHED THREE TIMES A WEEK
TUESDAY, THURSDAY AND SATURDAY
BY UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
For single copies apply to the address "СВОБОДА".

Урядовий орган Українського Народного Союзу -- "СВОБОДА" -- Official organ of Ukrainian National Association.

PIK XXIII. ДНЕРЗІ-СІТІ, Н. ДН. второк 9-го марта 1915. 4. 28. VOL. XXIII. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, March 9, 1915. N. 28.

ЗАПОВІТ.

Як умру, то поховайте мене на могилі.
Серед степу широкого.
На Вкраїні милій:
Щоб лани широконолі
І Дніпро і кручі
Було видно, було чути,
Як реве ревучий!

Як понесе-а Україну
У синє море
Кров ворожого, оттоді я
І лани і гори —
Все покину і полину
До самого Бога
Молюсь ся. А до того —
Я не знаю Бога!

Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте,
І вражою злою кровю
Волю окропліте!
І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій,
Не забудьте помянути
Незлим тихим словом!

Передстав. 25. XII. 1915.
Тарас Шевченко.

ВСТАНЕ УКРАЇНА.

Поклін Шевченкові з чужини, за волю.
Нині і завтра — се два найбільші
сказки українського народу — день
10-тих роковин уродін і день 54-х
роковин смерті великого сина України,
чужинця за Вітчизну і Пророка її — Та-
раса Шевченка.

Нинішній народ на світі не має такого
поета і пророка як був син України Та-
рас Шевченко.

Шевченкове слово — се цілюща во-
да. Воно він пробудив свій народ до по-
нов життя. Се слово діало, безсмертне.
Вона і понині кличе і буде кличати до-
віки сини України до святого діла во-
лю.

І мовили сердцем її сини і дочка за-
палили Шевченкові слово і сей огонь
горить, а як займуться великим пожа-
ром, то в тім пожарі вихується воля
України.

Ні лише твори Шевченка промов-
ляють до мільйонів сердець. Промовля-
ють до них також величчя його життя-посла.
Життя Тараса Шевченка таке саме кра-
сне його твору. Бо його життя — се тер-
піння за Україну. Його горіла любов до
власного народу і рідного краю дала йому
силу виступити до дна душі гори і стра-
шний неволі. Терпіння Шевченка зга-
дає в душі кожного малю дитини і в
кожного чоловіка, не лише Українця,
але і чужого, котрий читав про його жи-
ття, про терпіння за рідний край, повстає

любов до того великого сина украї-
нської землі.

Чиж диво, що Шевченкові дні — се
найбільші народні свята на цілій Укра-
їні?!

Се-ж свято відродження України!
Се свято пісні про красну буду-
чість України!
Се свято співу про волю України!
Се не свято смутку — се свято
радості, життя.

І тому то ніхто з Українців не стрі-
чає Шевченкового свята зі смутком в
серці, — але з радістю. Шевченкове
святий як його слово давало нам ду-
ха до боротьби за волю України, ви-
нало в нас надію на її воскресення. І ко-
ли хто вибирає на свій могилу великого
Пророка в Каневі над Дніпром покло-
нитися сім'ям батька Тараса у його ро-
ковини, то спійняв там набрати духа мо-
лодого і надії животворної.

Як же це так, нині!

Нині Шевченкове свято ду-
же сумно обходить на цілій украї-
нській землі. Нині майже на ці-
лій просторі нашої землі зану-
валя тяжка неволя царської руки.
Нині Шевченкове свято —
німа.

Нині сумно на величній мо-
гилі сина України.

Нині земля його прекрасної
Вітчизни купиться в сім'ї в крові. Но-
ві могили вкривають її землю під
холодним сніжним покривом.

А ще холодніше нині мо-
сковське ярмо на нашій землі в
Австрії, де наші брати і сестри
дося не знали, що то значить —
не вільно набити помолити ся за
батька Тараса.

Гей, Боже! Так ще недавно
дзвонили звуки хвали Кобзареві
Україні — і над Сяном і над Бу-
гом і над Дністром і над Стри-
жем і над Вистрипою і над Чер-
номор'єм і над Золотою Липою і над
Збручем... Мали дити ішли з по-
клоном Тарасові, а душею ли-
нули на його величчю могилу.

І нині, коли ті наші ріки ар-
шені кров'ю українського цвиту,
прибитий горем народ радше як
коли хотів би пошинути душею на
могили батька Тараса, котрий
найбільше перетерпів за Украї-
ну. Пошинути би там за спокоєм для
зрадливої душі і серця, за животворного
надею...

Та кат московський стоїть з мечем
і намагається за заспокоїти перед украї-
нським народом той промінь золотистий,
що світить з могил безсмертного Геть-
мана України, батька Тараса.

Але і меч московський не усе дити
живої; ні білонаменна Москва її не при-
дасть; ні північний московський холод
не заморозить серце українських; ні
тінь московських царів не заспокоїть
Шевченкового промінь перед 40-мільо-
новим українським родом.

Во душі і серці Українців горять
любобою до Воскресіння їх Вітчизни.

Кали би московський кат мав до-
ступ до душі і серця тих Українців,
аху намагається як поновити на їх го-
лосний земля, то почути би який запо-
в'іт того, нинішній день на Україні:

Поховайте, та вставайте!
Кайдани порвіте!
І вражою, злою кровю
Волю окропліте!

Станути — се присяга сповнити за-
повіт Тараса до остатка.

Поховали, але кайдани ще не пір-
вали...

Голосно складаємо нині поклан най-
більшому синові України — лише ми,
по волі долі випадали з рідного краю.

Шлемо поклан з далека з америка-
нської землі, за широкого моря.

Ми на чужині як і Тарас був у ро-
зпачі свого життя, але ми не перестали
бути синами тої Вітчизни, за котру Він
терпів і передаючи пісню до могил.

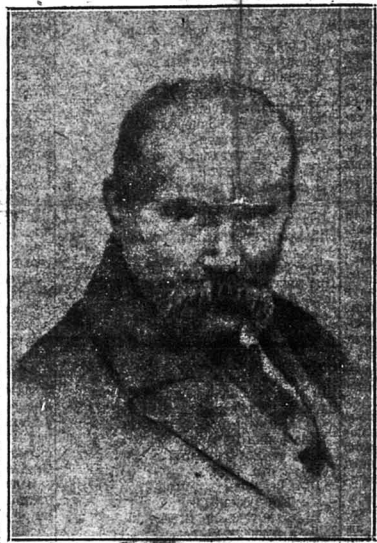
Ми нині голосно кличемо Шевче-
нковими пророцтвими словами:

Встане Україна!

Ми нині серцем і душею аніємо з
поклоном на величчю могилу Пророка.

Ми нині духом з нашими братами
і нашими сестрами, каті нині серед
голоду і холоду під рідною стріхою спо-
минають, «не алім тихим словом» Та-
раса Шевченка, бо варті в його святаї
слова:

ВСТАНЕ УКРАЇНА!

Тарас Шевченко.

ЧОМУ ТРЕБА СВЯТКУВАТИ РОКОВИНИ ШЕВЧЕНКА?

Коли нам зробити хто яке добро, то
ми йому за се вдячні і як лише він нам
прийде на гадку, все найдемо для не-
го добре слово. Ще більшу вдячність ви-
сучуємо для чоловіка, який не одному з
нас зробив добро, а зробив його при-
роду цілий наш народ. Та за воно, у
нас, так в усіх чесних людей.

Як-же велика повинна бути наша
вдячність для тих людей, що прислу-
жилися за цілому нашому народові! Ми,
поодинокі люди, з смертними сотвори-
нями і з хвильою нашої смерті кінчають
се всі; і наше добро і наше лико. Інша-
че маєт ся річ з народом. Народ се
безсмертне єство. Кожде добро зробле-
не для народу, а таке саме і кожде ли-
ко йому заподіє стає подібно як сам на-
рід безсмертний і триває так довго як
довго живе сам народ.

От і тому то кождо людину, яка
для свого народу зробила хоч би най-
менше добро, треба застидити агідати
своєм словом і підняти честь, на яку
свої заслужила. Святкувати пам'ять за-
служених людей — се прикмета куль-
турних людей. І тому ми, причислюю-
чи себе до культурних та чесних лю-
дей, святкуємо пам'ять наших заслу-
жених мужів, славимо на них як на
світлих приміри, достойні нашого на-

свідуюча, переймаємося за їх ідеями, по-
ширюємо їх імі.

Коли переглядаємо ради наших за-
служених мужів, то без сумніву на пер-
шим і початковим місці між найкрасни-
ми силами України побачимо Пророка
України — Тараса Шевченка.

Тарас Шевченко — се-ж той жите-
творець, що в повну мертвою нашого
народу вплив свіже життя, се той вели-
кий учитель, що вивів темних, незри-
них дітей неволі і неволи на явний світ
і вказав їм дорогу до сонця волі і долі.
Шевченко перший пригадав нам, що
ми славних діли винуки. Він перший
по днях важкої неволі відважили си за-
писати про наше право до своєї власної
української держави. Шевченко се
правдивий борець за права широких на-
родних мас. Коли попередники Шевче-
нка поміж українськими письменниками, як
Котляревський, Гулак, Квітка, були ді-
лчимами або високими урядниками та спі-
сали лише про музичку мову й одже-
го Шевченко, син селянина-кріпака спі-
сав про горе селян і допомагався для них
красної долі. Шевченко на власній шкі-
рі пережив усі хлопські алдні, го-
му і умів сказати про вдовину
слюну та про панщину.

І тому годить ся, щоб Українці
віддали особливий честь
своєму найбільшому поетові. Го-
дить ся, щоб американські У-
країнці понесли широку серед
своїх братів Шевченкове слово
правди і науки у сей переломний
рік. Згадуючи Шевченка, пере-
даючи його високу думку, а-
ких жерлом була любов Украї-
ні, набуваючи сил і відваги до
далшої боротьби, за права на-
роду, набуваючи надії, що здій-
сниться ся слова Шевченка, з а-
ких він співав:

Вірять ся, поборою,
Вам Бог помагає;
За нас сила, за нас воля
І правда свята!

Христе Алчевсья.

ПАМ'ЯТІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.

Слівець великий, син народа,
Він і в неволі не мовчав,
А коло лютовало негода,
І ворон сторожем літа...

— Умреши! — він кринав —
[і з тобою]

Умре Україна твою!
І мислюк писав до тебе!
Слова в нас чула земля!

— Ні, не умре! — сказала Слава,
Я росламу його брати.
Що-міч суворий і лукавий
Його убить хайде там!
Він буде жити і вічно жити
І в світлій сонці і у тні,
І будуть славити і хвалити
Його раби, — молись німі!

ЧІМ ВЕЛИКИЙ ДЛЯ НАС ШЕВЧЕНКО.

Богато було і в славних письменни-
ків у нашого народу, та ніхто не здо-
був собі більшої слави як Шевченко.
Він — наша слава і гордість, наш про-
рок і учитель. І не тільки ми, Україн-
ці, так глибоко шанували свого Кобзаря,
а й скрізь по всьому світу мають його
за одного з найславніших поетів.

І за що-ж йому така слава?

Найбільше за те, що він є циро-
народний поет. Випиномий шид убогої
сільської сирітці, зазнав на собі гіркої
доли. Ціле життя брав він серцем за
бідний, змаренований український народ і
за всіх бідних нах на світі. І тим сла-
ва різницяють ся його твори від творів
великих поетів інших народів, при-
родо польських, російських та інших.
Твори чужих світових поетів читають
учні та образовані люди і любують са-
лими. Невчений чоловік не розбере
того, що в їх творях написано. А твори
Шевченка? Його твори читають ода-

ково люди учні і невчені той не мо-
жуть ними надбавувати ся. Читають їх
простому, — неписаному селянину
про се, що творило ся на Вкраїні з кри-
пцями, а він буде згадати. Читають від-
чаткам, «Катерину», а їм слівом ви-
стають з очей. Мамі заплачуть, як про-
читаете їм «Наймичку». І так кождий: си-
рота без роду, бурлака, залоблений, го-
бога вдовця, бідний наймит, всі знай-
дуть в Кобзарі якийсь слівко або слово.
Так як би хотів підслухати їх мову та
писно або як би хотів відгадати те, що
думало ся в темну ніч, що діяло ся в
серці в гірку годину.

Але для кожного свідомого Украї-
нця Шевченкові твори мають ще о-
креме значення. Шевченкові гадки стали
ся жерлом нашого народного відро-
дження. До нині вони живуть в наших
серцях і дають нам животворну силу.
Всі його поезії переповнені гарячою
любовою до України. Україна то найвища
святість для него; за Україну віддає
пост в жертву своє тіло і душу, своє
життя. Сидючи в неволі, тужить за воль-
гою, жодного линуть над Дніпрою пороги,
бунтують над сільськими стріхами, по-
над зеленими садами. І він захоплює
смаком, подобно вони полюбив свої
нещасні Україну, піснями свою душу
утрачавши та ставали ся о красну до-
лю для свого народа. З цілою силою
нахилився ся поет на тих, що Україну
занастили, на тих, що її побирали і на
тих, що пуртають ся її. Парам-
дотам, паном-гнобителям і перверт-
ням-зрадникам не жаде Шевченко сил
догани. Він кличе до них, щоб схви-
дулись, були людьми, бо інакше, лихо
оде з ними. Законали люди, скінчили
свої тяжкі кайдани і настало суд...

І хоті Шевченко не дав нам якоїсь
політичної програми, то вестати його
грімкий протест проти всякого безпра-
вства і несправедливості, проти гноблен-
ня українського народу, його поклики до на-
ших вистпих людських ідеалів знайшли зро-
зуміння і ширкий прийом в душі цілого
народу. Світило правди і науки, яке
пропонував Шевченко, облетіло всі мі-
ста і села. Огонь, який запалив Ше-
вченко у своїх земляків, боду було пра-
дучи. І той огонь зробив своє: вносе-
но кріпачство, скінчено ярмо з народа.
Поет не дивав ся тої гарно бажаної
хвилі, але вона прийшла в рік по його
смерті.

Недодіснене дотепер се одно горя-
че бажане Тараса, а то: вільна, са-
мостійна Україна! Однак ідея
вільної, самостійної України живе в на-
ших серцях; кришав охота до правді для
відродження нашої нації, а віщі слова
Кобзаря додають нам силу до такої
боротьби за красну долю.

НА ШЕВЧЕНКОВІ МОГИЛІ.

Я на Тарасовій могилі
Стою сама в журбі-нній;
В думки спливи ся легкоїрлі
Моя задума, смутен мій.

Нема юрби, немає гупу,
Мовчить олюція, смутна,
Та виразний пром дає муку
Могла мовити самітня...

Я чую дух святої сили
Під сим Пророковим Хрестом;
І до величчю-могили
Я прихилила се чолом.

Та не впади вінець героїний,
Хоч муни титлати були;
Не буде се і вінець лавровий,
Емблема бучної хвали.

Я покладу барвінку вітку,
І хрест з твоєю білою,
І хресту я владу я витну,
Страну в білому ярмі.

Тараса батьку! Ти стадаєш,
Де життя тая процвіла,
Красу журливу пізнаєш,
Що в краю рідному зросла.

То «сон-трава» що на могилі,
Тобю співачка, бує,
Де ти вихав на тихих крилах,
Де душка плакала твою!

Нинішня Н. Кочубейна.

Христя Алчевська

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ П'ЯТА ЛІСТА СТРАТ-УБИТИХ, РАНЕНИХ ПОЛОНЕНИХ І ПРОПАВШИХ В ТЕРПІШНІЙ ВІЙНІ УКРАЇНЦІВ. ЦІ НА ОДНОЇ ЛІСТІ 15 ЦЕНТ., П'ЯТОХ ЛІСТ РАЗОМ 55 ЦЕНТ. НАБУТИ ТІ МОЖНА В "СВОБОДІ".

